

ALBINA.

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cola intraga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiariloru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patrariu	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patrariu	4 " " "

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespondintii nostri, si d'adrepulu la Redactiune: **Josefstadt, Langeasse Nr. 43**, unde suntu a se adresá si corespondintiele, ce priveso Redactiunea, administratiunea seu speditur'a cate vor fi nefracate, nu se vor publica éra cele anonime; nu se vor publica.

Pentru anuencie si alte comunicatiuni de interesu privat — se respunde cate 7 cr. Linie repetirile se facu cu pretu scadiutu. Pretulu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Viena 12/24 augustu 1867.

Salisburgulu perde éراسi din interesulu politicu. Maiestatile Loru francesci s'au dusu catra casa. D'aristiceii remane inca lungu timpu acésta convenire de obieptu primu in discussiunile sale. Resultatele politice nesmintitu nu ni se vor infatisia curundu, dar vor trebui se vina, sosirea loru e numai cestiune de timpu. Dupa ce s'au respanditu sciri de tóte partile, fora veri o demintire, cumca in conferintiele de Salisburg s'au pertratatu arondulu tóte cestiunile europene, cauta se conchidemu cá s'a intemplatu si contielegere, Napoleone e mai bunu negotiatoriu de catu se vina a imbiá Austriei ceva marfa despre care n'ar fi securu cumca aici ar gasi primire. De alta parte in anii din urma politic'a esterna francesca a capetatu mari loviture in Messicu si in Germani'a, Napoleone e si mai patitu in catu astadi cauta se-si induplece precautiunea, cáci nu i-ar poté veni la socotéla se auda lumeá strigandu: s'au atinsu cestiuni politice la Salisburg, dar n'a succesu contielegerea.

Urméza dara cá daca s'au atinsu cestiuni politice, precum se afirma, Napoleone n'a potutu face acést'a de catu in convingerea cá are se duca la contielegere.

A crede acést'a ne indémna si lungel negociatiuni intre Viena si Paris premerse convenirei si prin cari s'au pregatitu cestiunile ce apoi Napoleone le-a asternutu pre més'a conferintiei in Salisburg, invitandu Austri'a se aléga. Altu momentu nu mai putienu considerabile e cá desí planulu convenirei a purcesu de la Napoleone, fu inse Austriei atatu de bine venitu catu decorá pe ambasadorulu seu principele Metternich pentru staruintiele ce le-a pusu la Paris.

Presupunerea unor'a e cá apropiarea Franciei de Austri'a a fostu numai o demonstratiune contra Prusiei carea de unu timpu se apropia multu de Rusi'a. Pentru a crede acést'a ar trebui mai antaiu constatatu daca pentru o simpla demonstratiune n'au fostu cumva convenirea si conferintiele unu evinémentu pré mare.

Ce ni se spune din parte oficiósa este fórte putienu si nechiaru. D'ariulu ministeriale „Wiener Abendpost“ aréta numai cá „dupa convingerea cercuriloru mai mari, resultatulu n'are caracteru ofensivu in neci-una parte.“ Din acést'a nu multu potemu sci, cu atat'a mai vertosu cá insusi acelu organu nu se esprime in astfelu de forma catu se arete apriatu oficiositatea comunicatiunei sale. Candu preste unu evinémentu se trage velu atatu de grosu, naturalmente se sporescu combinatiunile, asié e si acum, unele pretindu cá monarchii au vorbitu despre restituirea regatulu polonu, altele cá Bavari'a va trebui se sentiesca catu mai curundu urmarile acestei conveniri, si in fine sunt cari ascépta o manifestatiune autentica nu preste multu.

S'au latitu prin d'aristica desclinite sciri despre pasii Prusiei de a castigá aliantia Italiei. La acestea respunde „Italie,“ organu oficiosu alu regimulu de Florenti'a, cumca politic'a Italiei servesce paonii, si in conflicte ce n'o intereséza, nu se va mestecá, neci póte se se amestece, cáci n'o lasa opiniunea publica care essercia mare influentia a supra otaririloru regimulu.

O manifestatiune din parte-ne.

Domnii stepanitorii nostri, sciti aceia, cari de cate ori se afla impilati ca noi, ne numescu frati, ni intindu man'a si ni promitu iubire si egalitate, éra dupa ce au scapatu din necazu, sub felu de felu de preteste se facu nemicii nostri, contrarii esistintiei si desvoltatiunei nóstre natiunali, — acei domni stepanitori din sementi'a lui Arpad (séu a vre unui némtiu, slovacu séu ovreiu renegatu) pre langa multe altele insusiri frumóse mai au si aceea, cá de vorbele nóstre in limb'a nóstra, de cugetarile, plansorile seu vaierarile firesci a le romanului si ale diurnalisticii romane — pre catu ele nu li vinu chiaru la socotéla in propriulu loru interesu, nu iéu pana atunci neci o notitia, pana candu nu incepemu — a depune tóte respeptele mai delicate, si a li grai „nude, crude,“ adeca oblu asié, precum li sunt faptele si li-e portarea loru facia cu noi.

Noi din capulu locului ni puseram tóta silintia, a remané intre marginile buneii cuviintie pana si fatia cu contrarii nostri cei mai neloiali si grosolani, — nu din respeptu catra ei, ci din respeptu catra noi si caus'a nóstra. Adevératu cá n'am profitatu, nu liam potutu inpune, nu ni s'a datu vr'o satisfactiune intru interesulu santei cause, de catu dóra atat'a, cá suntemu scutiti de mustrarea si imputatiunea, cá *am resuflá ura si mania*, precum se face atare mustrare si imputatiune altor'a; dar — totu asemenea suntemu aredicati preste totu prepusul de a crutiá, séu scí, séu trece cu vederea atacurile, nedreptatirile contrariloru; de unde deducemu, cá ne aflámu totu consecinti in lini'a programulu nostru, pre care tempulu si evenimintele si vócea publica inca nu ne-au impoteritu si autorisatu a-lu schimbá.

Aceste respepte deci adese constringu pre barbati de frunte ai programulu nostru, a-si luá refugiulu la cutare fóia germana, pentru ca ideile seu manifestatiunile loru natiunali — *se nu póta fi ignorate de domnii nostri stepanitori*.

„Zukunft,“ organulu din Viena alu slaviloru federalisti, este fóia, carea in astfelu de casuri totu de un'a au avutu placerea de a-si deschide pretiunile sale colóne ideieloru si manifestatiuniloru barbatiloru nostri. Asemenea casu si manifestatiune credemu cu dreptu a observá in urmatoriulu articlu de frunte din „Zukunft“ nrulu 191, a caruia importantia ni face de detorintia a-lu impartesi si a-lu recomandá studiulu si luarei a min-te fie-carui pré stimatu cititoriu alu nostru:

Afacerile comune si romanii.

Fiind bine instruatii despre dispusetiunea, luptele interne si externe si despre suferintiele romaniloru nostri din Ungaria, Ardealu si Banatu cari numera aprópe 3 milioane de suflete, cugetámu a fi competinti si cumca este si la timpulu seu ca, „din indemnulu deputatiunei dietei Ungariei si acelei a senatulu imp. ce de presentu conféra in Viena,“ se facemu observare fugitiva la pusetiunea romaniloru fatia cu pertratarile, compactarile si impecarile acestor'a.

Fie-cine scie cá romanii in tóte cercurile de alegere in cari forméza majoritatea alegatoriloru, in catu numai li a fostu cu potintia se infrunte amestecarile numeróse si influentiátorie ale partiei regimulu si a organeloru lui, — au alesu de deputati pentru diet'a din Pesta esclusivi numai barbati de natiunalitatea loru, si cumca — celu putienu unde erau in majoritate — votulu loru nu l'au datu neci candu unui neromanu, cu atatu mai putienu unui magiaru. Se mai scie cá romanii au protestatu cu energia si serbatoresce in contra la tóte alegerile din cercurile loru, unde prin *fortia* si *victoria* a reusitu alesu atare strainu; in corpulu intregu alu deputatiloru, oceptiunandu pe br. Simony care este alesu prin compromis de reprezentante intr'unu ceru rom. din cottulu Aradului, nu se póte laudá neci unu deputatu magiaru cá *elu ar fi alesulu, adeca: increditulu seu reprezentantele romaniloru*.

Este deci evidinte si nedisputabilu, si noi inca o spunemu tuturora cá romanii numai pe deputatii loru, *de natiunalitatea loru* i recunosc de reprezentanti ai corpulu loru natiunale, ai natiunei loru.

Credemu cá se scie si ace'a, cá romanii, candu s'a fostu provocatu ocaziunea, au dechiaratu limpede in dieta, prin vócea deputatulu loru natiunala Babesiu; au mai desfasuráto si dupa ace'a foile dependinti natiunale si anumitu „Albina“: cá natiunea romana se cugeta de parte integritória si factoru insemnatu alu tierii, si cumca pretinde a fi reprezentata la tóte afacerile tierii, a avé votu decidiatoriu in proportiune cu celealte natiunalitati; acést'a o pretinde pe bas'a suerificieloru mari de sange si avere pe cari den vechime le aduce neintreruptu pentru tronu si statu in mesura insemnata, relativu cu celealte natiuni. In casu contrariu, natiunea romana va recunósce ce se va face si decide fara conlucrarea ei, numai intr'atata deobligatoriu pentru dens'a, in catu va fi silita prin *potere* fisica.

Acést'a dechiaratiune solena si limpede o repetira si remustrara romanii de siepte ani in cócc, la mai multe ocaziuni binevenite, precum regimulu ungurescu asié si celui austriacu.

In mani'a acestor'a majoritatea magiara a dietei adesea, ba potemu dice totu deuna a ignoratu de totu natiunea romana in cele mai insemnate afaceri ale tierii si de statu. Nu voimu se numeramu pecate; acést'a nu este la locu neci la tempulu seu; deci numai unu casu aducemu la tem'a nóstra.

De la 1861 in cócc postulu de notariu a fostu incredintiatu unui romanu, in urmarea principiiloru ce le aveau atunci magiarii si a otaririi facuta de conducatoriiloru. Nainte de prorogarea dietei deveni vacantu acestu postu, esindu ablegatulu romanu G. I. dintre deputati, si in clubulu deákistiloru se esprimá chiar cá in privintia ocuparii acestui postu *se nu se mai ie in consideratiune natiunalitatea*, in casulu acest'a *nat. romana*, ce se si facú, alegendu pe unu magiaru.

Dara Romanii se multamira numai constatandu cá natiunea loru — care este curatu a cincea parte a poporulu si tierii reprezentate „dupa aratare“ in diet'a din Pesta — *nu este neci cum reprezentata* in biroulu corpulu reprezentativu.

Candú totu pe acél'a-si tempu s'a acceptatu den partea clubulu deák-istiloru list'a cu numele 10 culese in ministeriu si la Deák a casa, pe cari (nume) casa reprezentantiloru avea

se i aléga in deputatiunea pentru eruarea catimei den spelese comune de statu, atunci romanii au facutu observare cá in ace'a lista nu se afla neci unulu dentra barbatiiloru loru, si au esprimat cu vóce inalta si otaritu: *„Ei bine, voiti ca treb'a se nu se atinga de noi; — pré bine, nu se atinga!“*

Prin acestea s'au spusu tóte si s'a lamuritu de ajúná „pentru ce deputatii romanii au remasu in passivitate catu s'a potutu, cu ocaziunea desbaterii despre asiá-numitele interese comune.

Natiunea romana dara, in catu va depinde de ea séu de venitoriu, va tratá impacatiunea magiariloru cu nemtii intocmai — deosebindu numai cá ea este indreptatita — pe cum ea a fostu ignorata candu s'au alesu organele pentru impacatiune. — Dnii magiari cari in tempulu de fatia au devenitu la potere prin unu favoru momentanu alu destinulu, incarca mare responsabilitate a supra-si si supra — sermanei loru natiune pentru care ei simuléza cu atat'a iubire si ingrigire; ace'a responsabilitate inse i póte — dupa impregiaru — sugrumá dara necicandu, neci de cum ferief.

Destulu a fostu admoniatu, dara dorere cá pana acú indaru.“

Societatea literaria.

Bucuresoi 4/16 augustu 1867.

Asta-di, la 1 óra dupa amédi, membrii societatii literare romane au avutu onórea d'a fi primiti de Maria Sa domnitoriulu la palatulu Cotroceni. D. Ministru alu instructiunii publice, presentandu-i Mariei Sale, s'a esprimat in termenii urmatori:

Pré Inaltiate Dómne,

„Membrii societatii literare romane, petrunsi de recunoscintia si mandri de inalta sollicitudine cu care Mari'a Vóstra onoréza acést'a societate, vinu se presinate Mariei Vótre omaginea simtimintelor loru de respectósa iubire si de profundu devotamentu. Sub auspiciile Mariei Vóstre, ei nu se mai potu indouí de succesulu lucrariloru loru.

Bucuri'a loru este mare, Pré Inaltiate Dómne, cáci au credintia cá aspiratiunile legitime ale natiunii romane nu voru intardiá d'a se realisá, acum candu Romani'a este condusa de patriotic'a si puternic'a mana a Principelui Carolu de Hohenzollern, augustulu capu alu Romaniloru.“

Mari'a Sa, respondiendu, a aretatu in ceteva cuvinte bine simtite, importantia societatii si viulu interesu cu care va urmarí lucrarile sale. Apoi, cu afabilitatea sa obicinuita; a convorbitu cateva minute cu fie care din membrii societatii. (Monitoriulu.)

„Reform'a“ se pronuncia la acést'a cestiune:

Onóre, respeptu, si lauda perpetua Dluí C. A. Rosetti, care a conceputu si elaboratu cadruulu Societati literare Romane! veneratiune Locotenintiei principesci de la 1866 precum si Ministrulu Brateanu; care a primitu si executatu acelu proiectu salutaru.

Ast-feliu dara s'a realisatu visulu celu auritu si frumosu alu lui Vacarescu, alu Alesandrescu, lui Prunou, lui Pumnu, lui Muresianu, lui Stamatii, lui Heliade, lui Doniciu, lui Bolintineanu, lui Grandea si altor'a, acestoru poeti nemuritori, cari cantara melodiosu si versificara armoniosu, cu fluerulu doiosu alu Pastoriloru romani de pe inaltimile Carpatiloru maretii, ale Pindului gloriosu si a le Rodopei argentine, doinele si cantecele ginte Romane....

Da! sperantiele ilustriloru barbati din marca familia Latina: Domnii St. Marc-Girardin, Michelet, Quinet, Bataillard, Ubcini, Veghezzi Ruscala etc., cari impreuna cu cei mai abnegati fi ai Romaniei se luptara unu lungu intervalu de timpu pentru consolidarea maretulu edificiu alu natiunalitati romane, aceste dulci si frumóse ale loru sperantie incepu a se impliní putinu cate putinu sub sceptrulu

caritabilului Domnitoru alu Romaniei Carolu I-ii.

Ida a fost bine cuventata, scopulu acest'a este nobilu si patrioticu, intentiunea va fi salutaru si bine primitade toti barbatii filologi, pentru ca destula este pacientia si indiferentia pentru unu poporu frate cu poporele cele mari de ginta latina, ca se nu fie prenumeratu pana acum in senulu natiunilor culte, libere si civilizate ale Europei!

Recunoscint'a cea mai viua se cuvine si Dlu A. V. Urechia, care prin discursulu seu detunatoru si poeticu a eternisatu in perpetuitate memori'a nemuritorului donatoru si uniculu fondatoru alu Societatii Literare repausatulu Evangeliu Zappa.

Aradu 20 augustu 1867.

(Essamenele semestrale in institutul pedagogicu-preparandialu).

Dintre tote scolele publice in totu imperiulu austriacu dora nicairi nu se tiend asiã tardu esamenele sem. alu doile ca la institutul pedagogicu, aradanu rom. — In anii nainte de 1848 ordinariu se finiau pana in 4 augustu s. n. era acum'a se finescu in 15 augustu, si oursulu scol. se incepe la 1 octovre s. n.

Esamenele an. c. se incepura in 5 aug. sub presiulu Presantiei Sale D. Eppu Procopiu Ivacicoviciu ca comisariu reg. denu-mitu din partea in. ministeriu de cultu si invetiamentu. La cuventulu de deschidere tienu de ca tra D. Alexandru Gavra prof. si loc. direct. aretandu cu cata ustanela se pregatescu tenerii fiitori invetatori in acestu institutu sidin aceea cauza, ca nu toti vinu aici cu totu acele-si invetiature pregatitorie, ei unii vinu si mai slabuti. Pre santia Sa cu cuvinte de mare ponderitate respunde, ca din institutul acest'a esira pana acum'a o mare multime de invetatori harnici, cari multu contribuira la desvoltarea natiunei romane, ce din tempulu infintiarii lui se pote atribui numai profesorilor sei. Aceste cuvinte parintesci se ascultara cu mare placere precum din partea profesorilor si catechetei, asiã si din partea tenerimei preparandiale. A audã astfelu de declarari din gur'a unui Arhieru pre iubitu recunoscendu in publicu meritele acestui institutu, nu pote cineva a nu fi miscatu de cele mai petrunditorie sentimente. — Nu inse astfelu de convingere avea ierarchia nainte de despartirea de serbi, caci de la inceputulu institutului — in tempulu mai de de multu — nu odata facea incercare spre cassarea lui. — Cate si mai cate lupte avu institutul in tempurile acele, — si e mirare, ca potu se esa din ele sustinandu-se inca intregu. Si de ce? pentru ca nu pre venia la socotela unor'a a se da tenerimei romane crescere cu desvoltarea graiului romanu incatva mai curatu. — Multamita lui Ddieu ca astadi numai ierarchia romana gr. or. are de a vorbi in interesulu acestui institutu.

Cumca Pre santiei Sale Parintelui Eppu

i jace la inima buna starea acestui institutu se vede si de acolo, ca respectivii profesori de mai multi ani plangendu-se la locurile pana si cele mai innalte pentru pucinetatea salariulu lor cerendu radicarea lui la sum'a originaria de 840 fl. v. a. profesorii, si pana la definitiv'a despartire a fundului preparandialu de serbi si reorganizarea institutului, numai Presantiei Sale au de a multami ca li parteni caus'a mai de multe ori dar mai vertosu cu ocaziunea dietei tierece aflandu-se in cateva ronduri la Pesta, se intrepuse cu energia la in. ministeriu deculte si invetiamentu cu aceea, ca aceia nu mai potu accepta, fiindu ca acelu „tantisper“ la care fusera avisati, si de candu li se cunoscu drept'a cerere, apromitiendu-li se imbunetate, tiene peste 40 de ani. Deci de si Pre santia Sa nu potu se medilocesca inca sum'a competente, medilocel totusi unu adausu anualu de 189 fl. ca tra cei 336 fl. preavuti. — Pentru care parintesca intrepunere i uramu statorica sanetate si vietia indelungata! — Cei, cari vor sei apretiu ustanele catechetei si ale profesorilor, vor sei si aceea precumponi, ca acestu salariu in tempulu impregiariloru de astadi este inca totu micu.

Meritele institutului acestuia le recunosc nu odata si fie iertatulu de desa aducere aminte demnulu barbatu, fostulu comite supr. alu comitat. Aradu Georgiu Popa, care erasi ca comisariu regescu presiediã in doi ani la esamenele finale. De cate ori mai dicea si in publicu, ca corpulu prof. de dupa salariulu, ce-lu trage, pune destula ustanela intru instruirea tenerimei si aduce destula jertfa pe altariulu natiunei. —

Dupa acesta premitere se ne intorcemu la tienera esamenelor preparandiale; dara nu va strica deca on. publicu cetitoriu va cunosece si obiectele preparandiei.

Acele prin in. despartimentu de locutientia oradana fiindu statorite de dupa rubricile clasificatiuniloru, sunt in cursulu I propuse:

1. Istoria bibliei 2. Ritulu si tipiculu 3. Cantarile bisericesci

de catechet'a Ioanu Russu.

4. Pedagogia 5. Aritmetica 6. Economia 7. Cetirea si scrisorea magiara

de Ales. Gavra.

8. Gramatica rom. a) cetirea b) ortografiã c) stilulu rom. 9. Cetirea si scrisorea germ. 10. Gramatica germ. 11. Geometria si desennulu 12. Caligrafia

de dr. Atan. Sãndor.

in Cursulu II

1. Catechisulu 2. Ritulu si tipiculu 3. Cantarile bisericesci de cat.

Ioanu Russu.

4. Metodica 5. Aritmetica 6. Istoria imperiulu austr. 7. Economia 8. Cetirea si scrisorea magiar.

de Ales. Gavra.

9. Gramatica rom. a) cetirea b) ortografiã c) stilulu rom. si anumitu Epistolografia 10. Gramatica germ. 11. Geometria si desenulu 12. Caligrafia

de dr. Atan. Sãndor.

Istoria imperiulu nu este stricte disu a imperiulu austriacu, ci o prescurtare din cele mai insemnate evenimente precum si din ale Ungariei, cu cari in nescu se propusera multe si din geografia, matematica, fisica si politica, — mai multu practicescu. — Afara de aceste, cate tote invetiature mai asculta tenerimea in serbatori si dominea de la resp. seu catecheta si escortatiuni religiose.

Nu este destulu a se instrua tenerimea in aceste obiecte pentru castigarea cunoscintelor sale proprie, ci ea capeta instructiune (de dupa metodulu nou) cum se invetio pruncii, caci acesta i va fi deprinderea ca unoru fiitori invetatori.

De dupa programulu comprobatu de Pre Santia Sa Parintele Eppu, esamenele se incepeu totdeun'a la 9 ore demanetia si tieneau si pana mai la 2 ore dupa amedi, — fiindu respect. prof. si catecheta totdeun'a pofiti la prandiu la mes'a Presantiei Sale.

Nu fu obiectu, din care Pre Santia Sa cu o adanca cunoscintia se nu fie pusu intrebari tenerimei, era prin totu decursulu esamenelor audia tenerimea preparanda si fiitorii candidati spre invetatoria cele mai parintesci svaturi despre portarea unui invetatoriu prin comuna, cari svaturi tenerimea ca fiitori invetatori in veci se nu le uite. — Cumca Presantia Sa s'a convinsu despre progresulu facutu, s'a observatu si din gratios'a sa declarare, precum si din calculii, ce a consemnatu la fie care teneru.

In 15 l. c. dupa darea de multamire in s. biserica, se cetira clasificatiunile tenerimei din Cursulu I. cu nru de 35 insi, din Cursulu II. cu nru de 32 dintre cari—dupa ordinatiunile astadi inca sustatorie—testimoniede orasiu primira 10 insi, de satu 18 era de subinvetatori 4 insi. — Pre acestia ii dimite institutul preparandialu comunelor de fiitori invetatori in anulu acest'a, cu sperantia, ca invetiaturile si svaturile audite si in memori'a lor tienu, le vor intrebuinta in folosulu invetiamentulu a-tatu de necesariu poporulu romanu.

Dupa cetitele clasificatiuni in fiint'a de facia a catechetei si profesoriloru tenerulu Ioanu Marcu candidatu spre invetatoria tiend o frumosa cuventare de multamire si despartire in numele tenerimei ca tra informatorii sei, era din partea acestor'a ca totdeuna, acuma prin respect. loc. dir. audira svaturile cele mai folositorie.

In anulu viitoriu in locul Gramaticei germ. se va propune Gramatica magiara, era ceea se va reduce la simpl'a cetire si scriere. —

Nu va fi fara interesu a sei cati invetatori se pregatira prin unu decursu de 53 de ani in Preparandia aradana, a careia organizare se intempla in 12 augustu 1812 sub nrul 8695 resolut. curtii reg. — observandu, ca cursulu preparandialu pana la an. 1817 inclusive a tienu numai 15 luni era de la acestu anu pana astadi este de 20 de luni, — si ceva mai multi-sioru. — In an. 1849 din caus'a turburariloru tierii nu se tienua prelegeri neci aici. Se dimisera dara ca pregatiti de invetatori in anulu:

1814 in maiu	67	1840 — —	41
1814 — septem.	60	1841 — —	38
1815 — maiu	37	1842 — —	38
1815 — augustu	34	1843 — —	24
1816 — septem.	41	1844 — —	24
1817 — —	25	1845 — —	25
1818 — —	14	1846 — —	23
1819 — —	18	1847 — —	16
1820 — —	24	1848 — —	22
1821 — —	30	1849 — —	—
1822 — —	45	1850 — —	13
1823 — —	22	1851 — —	27
1824 — —	29	1852 — —	35
1825 — —	35	1853 — —	51
1826 — —	43	1854 — —	62
1827 — —	44	1855 — —	85
1828 — —	37	1856 — —	95
1829 — —	26	1857 — —	87
1830 — —	22	1858 — —	85
1831 — —	22	1859 — —	77
1832 — —	18	1860 — —	59
1833 — —	19	1861 — —	66
1834 — —	15	1862 — —	45
1835 — —	17	1863 — —	49
1836 — —	11	1864 — —	34
1837 — —	19	1865 — —	32
1838 — —	26	1866 — —	26
1839 — —	31	1867 — —	32

Sum'a 2042

Deci de la infintierea institutulu pedagogicu aradanu rom. pana la anulu 1867 inclusive se pregatira invetatori gr. or. pentru romanii din Ungaria, Banatu, si protopresbiteratulu Halmagiului (in cott. Zarandului Transilvaniei) de totu 2042 dintre cari, in restempulu acest'a de 53 de ani, — unii vor fi fostu, si inca vor mai fi si preoti, era altii si de alta stare.

Logosiu 9 aug. 1867.

Din 7. aug. n. incependu 9 zile tiend congregatiunea trimestrala. Obiectele cele mai de insemnate pentru romani au fostu propunerea pentru reactivarea limbei romane de oficiosa in comitatu, si recuistiunea comitatului Zarandu pentru partinire, ca innaltulu ministeriu se tramita ordinatiunile sale si in limba romana. —

On. publicu si va aduce aminte ca in 4 sept. 1861 congregatiunea comitatensã din Carasiu aduse statute pontru introducerea limbei romane de oficiosa in comitatu. — Locotenentia de atunci, pofit prin unu intimatu, ca congregatiunea de voia libera se-si retraga decisiunea, pentru ca legile prescriu numai limba magiara de oficiosa, dar stramutandu-se sistem'a si incetandu congregatiunile, intimatulu nu a ajunsu la desbatere. —

Punendu-se guvernulu de adi pe teronulu din 1861 Dr. Hatieganu inca la restauratiunea din 8 maiu a insinuat propunerea in caus'a limbei dar' pentru pertractarea urginta a lucrurilor de incoronare, si altele, acea propunere s'a retrasu. — Fiindu inse ca poporulu

Astutii (viclenii) neci candu nu sunt in partea celoru slabi contra celoru poteriei.

Iepurii avendu batalia in timpulu trecut cu vulturii, cerura ajutoriu de la vulpi, cari respunsera asiã: noi v'am ajutat bucuros d'aca n'am sei cine sunteti voi si cu cine avoti d'a face.

Gloria (marirea) e urmarita de invidia (ura).

Dicea Aristonimu ca precum omulu care umbla la sora e necessariaminte insocitu de umbr'a sa, asiã cel'a care merge pre calea gloriei e insocitu de invidia altaia, si adause ca miseria nu produce invidia.

Promtetia de inima si de limba, e propria omeniloru bravi.

Venindu sciri in Atena, deã false, despre o invingere in folosulu lor, Stratocele le comunicã indata poporulu asiã precum erau, si-lu indemna cu cuvinte mari se faca serbatori si bucuria. Venindu apoi sciri adeverate contrarie, cumca armata lor a fostu fugarita si batuta, poporulu crediendu-se batjocorit se infuria supra lui Stratocele si-lu amenintia de morte. Deci audindu elu acele cuvinte, veni cu indranela in fatia poporulu si dise: si pentru ce ve plangeti a supra mea, voi nemultamitoriloru? ce reu vi am facutu io tienundu-vo trei zile continue in serbãri si bucuria?

FOISIÓRA.

Órele de recreatiune

de Ludovicu Guicciardini.

(vedi nru 86.)

Inimiculu trebuie datu cu totulu uitarei.

Dicea Platone ca nu numai nu trebuie sa vorbi despre nemicii sei, dar ca trebuie stersi cu totulu din memoria, precum face natura ca arunca ce i-este contrariu.

Ddieu ajuta pre omu, candu elu insusi se ajuta.

Unu tieranu cufundandu-i-se carulu in tina, desperatu se arunca pre spate la pamentu si ceru ajutoriu de la Joie. Resuna unu graiu din ceriu, ce dice: scola-te poltronule, bate caii, ajuta-te si io te voiu ajuta.

Catu de aspru trebuie pedepsiti lingusitorii dupa parereã lui Justinianu.

Unu mare invetiatu indatinã a dice cumca cunosece bine candu e lingusitu, totusi se desfeta forte. Justinianu Imperatulu tocmã din contra, fiindu intr'o di lingusitu nebunesce de ca tra unu grecu, carele lasemenã lui Ddieu, lu respinse si-lu lovi in fatia. Vendiudu greculu ca e reu tratatu, dise: de comebati Cesare, — era

Imperatulu i respunde: de ce me musci tu Gnaton Terentiane!

Inimicitiã strainiloru face pace intru cei din casa.

Vendiudu lupulu de pre unu dealu doi cani mari, pazitori la o turma de oi, cum ei intre sine se bateau, cugetã ca in acelu momentu pote navalã supra turmei fora periclu. Deci se cobori rapede la vale, prinse o oia si se luã cu ea la fuga din respoteri. Dar canii vendiudu-lu, lasara certã domestica, si ajungendu pre lupulu fugatoriu, lu scarmenara astfelu catu abiã scapã viu.

Putienu li pasa principiloru de lepetirile popóloru.

Franciscu I regele de Franciã pusese pre popórale sale nisce sarcine pentru cari unii se plangeau, si — precum sunt ómenii din acea tierra forte licentiosi in vorbele despre rege — fora veri unu respectu lu batjocoriau. Insciintandu-se acesta regelui casã o erima contra Maiestatei, regele nu se superã defelu, ma rindiudu dise: lasati-i si mai departe se vorbesca, ei potu vorbi pentru banii lor.

Intrebariloru impungatorie trebuiescu respunsuri muscatorie.

In bataliele civile intre Cesare si Pompeiu, Cicerone intr'unu tempu veni tardu in armata lui Pompeiu, adeca a republicei, unde delocu i se impuã ca a venitu tardu. Nam

venitu tardu, respunde Cicerone, pentru ca aici inca nu e nemica gat'a, — voindu prin acesta a-i tocã caci nu erau pregatiti precum trebuia pentru o lupta asiã mare. Era lui Pompeiu, care pentru a-lu impunge l'a intrebatu unde e Dolabela ginerele seu, respunde indata: elu e cu socrulu teu, pentru ca Dolabela era cu Cesare, degia socru lui Pompeiu. Dandu prin acesta a se precepe ca consanginitatea intre Cesare si Pompeiu a fostu caus'a — precum a mai spus'o elu adese ori — marirei lui Cesare, si care marire era acum se fie ruina republicei.

Doue cuvinte „alu meu“ si „alu teu“ sfasia lumea.

Dicea Politianu ca Ddieu a datu ap'a tota fie-carui animalu de apa, precum si pamentulu fora veri o impartire fie-carui animalu pamenteanu, dar ca omulu e celu mai neferice dintre tote animalele, pentru ca elu imperiulu seu celu largu ce se estindea peste totu pamentulu l'a restrinsu forte prin introducerea in lume a loru doue cuvinte „alu meu“ si „alu teu“, cari sunt caus'a a veri ce turburare omenesca. Si de aceea Pitagora filosofulu a ordnatu ca intre amici ori-co lucru se fie comunu. Platone ordina totu acesta intre cetatanii din nou'a sa republica. Si altii au voitu se introduce acesta intre toti ómenii.

ne'ncetatu întrebá de caus'a limbéi, si urgea reinvierea statutului din 1861, s'a aflatu de lipsa ca se se aduca pe tapetu in congregatiune.

In 1-a si a 2-a di a congregatiunii nu s'a facutu alt'a de catu s'au autenticatu ne'ncetatu protocoalele de la congregatiunile mici (kis gyúllés) desl' erá mai tóte autenticate odata, si acés'ta a ostenitu pe membrii comitatensi, in catu pentru lucrurile campului multi rentórsera a tre'a di a casa, fara ca se fie auditu vr'o desbatere. —

Romanii inse, vedindu-se si in a trea di destulu de tari cu numerulu, Dlu Dr. Hatieganu advocatu, cu incredintiarea romaniloru, a facutu propunerea in caus'a limbéi: „cá statutu comitatensu adusu in 4 sept. 1861 in caus'a limbéi romane, se se reactiveze, si limb'a romana se fie oficiós'a.“

Motivele erau urmatórele:

Comitatulu avendu autonomi'a sa are dreptu ca pentru afacerile interne se aduca statute, si caus'a limbéi e o afacere interna; — fiindu restaurate comitatele pe bas'a din 1861, comitatulu Carasiu si anume totu acés'ti membri au adusu statutu in caus'a limbéi, si acés'ta trebuie adusu la renviere, ba comitetulu a trebuitu inca la restauratiune se faca acés'ta; mai departe fiindu cá ministeriulu a capetatu indemnitate de la dieta si in caus'a limbéi ca in casuri se póta dispune si afara de lege, si chiar proiectulu comisiunii in caus'a nationalitatii iérta municipalitatii se-si aléga limb'a, se precunósce competinti'a municipalitatii in caus'a acés'ta; dar' romanii din Carasiu, facendu o majoritate de 210.000 in comitatu, au tutu dreptulu se pretinda limb'a romana de oficiós'a — si alte motive. —

In contr'a acestei propuneri delocu s'a scolaru Dlu Makay 1-ulu vicecomite, si a argumentatu cá nu e acé loculu de a decide in caus'a limbéi, de óra-ce diet'a a trasu acés'tu obietu la legislatiune, cá statutulu din 1861 nu are valóre pentru cá nu e intaritu de stapanire si publicatu, se acceptámu pana ce diet'a va aduce lege in caus'a limbéi etc. etc. —

Atunci Dlu Vladu alu II-lea vicecomite pasi cu alu treilea proiectu, cá de óra-ce caus'a limbéi e momentós'a si nu suntu toti membrii de fétia, se se amano treb'a acés'ta pana pe ianuariu 1868. —

Acuma se incepú o desbatere dicendu asiá — parlamentaria — si romanii carii totu deun'a fura nepetati pentru caus'a nationala pledara pentru propunerea Dlui Hatieganu, éra magiarii pentru a Dlui Makay. —

Dar' ce se mai vedí? se infocá Dlu Maniu, si vorbí cu óntusiasmu in caus'a limbéi, asiá catu se audira si „se tráiesca“ dar' candu fu pe la capetulu vorbirii, dupa multo argumentatiuni frumóse combatú autonomi'a municipalitatii, si propuse ca congregatiunea se faca reprezentare la ministeriu in caus'a limbéi, si se se róge de ministeriu — ca din gratia — se deo limb'a romana. —

Acés'ta propunere din urma se vede a fi fostu tendintiós'a, si si avú acelu resultatu, cá rupse cativa romani. —

Cu Dlu Makay a votatu, si respective pentru propunerea acés'tuia au cuventatu 41; toti magiarii casti fura de fétia, si pe carii i adusera sub timpulu congregatiunii; pentru propunerea Dlui Hatieganu au vorbitu 28 numai romani; pentru propunerea Dlui Maniu 9 insi, intre cari si vro 4 magiari, caror'a si acés'ta propunere li vení la socotéla, — éra pentru propunerea Dlui Vladu, doi insi. — Ceia lalti romani — parte fugira acasa din campulu luptei, parte tacura ca pescele. Pe langa o portare asiá de slaba a romaniloru, nici nu s'a potutu castigá altu resultatu desl' la inceputu erau prospectiile de totu bune.

Éta ilusiunea acelor'a, cari au acceptatu multu de la romanii din Carasiu in caus'a nationala; éta cá nu totu romanulu e romanu si in fapta. Fie peccatele asupra celoru de vina!

San Nicolaulu-mare 19 aug. 1867.

(bn) (Decursulu alegerei de ablegatu dietalu.) Nisuinti'a romaniloru din acés'tu cercu electoralu de a inmultí unun'a barbatiloru devoti santei cause nationali, remase fora resultatu doritu. Dorinti'a ferbinte, de a fi cottulu Torontalului macar numai prin unu barbatu din sinulu natiunei romane reprezentatu in diet'a den Pest'a, nu s'a realizatu.

In nrulu 79 alu „Albinei“ amu spusu apriatu caus'a caderei nóstre in anulu 65, precum si aceea, cá fratii nostri srbi, sedusi de

conducatoriulu loru G. Nicolits, protopopulu locale, se desbinara de catra noi, si trecura in castrele strainiloru; in fine spuseramu opiniunea nóstra in privinti'a candidatului, srbo-nemtiescu Dániel Iancsi, la ce ne-a indreptatitu trecutul lui, si ne-a impoteritu procedur'a lui condemnabila. Dara se trecemu la decursulu alegerei ce érá determinata pre 17 aug.

Nainte de ast'a Romanii au provocatu pre protopopulu srbu aradanu G. Nicolits, conducatoriulu srbiloru, se li fie intru ajutoriu, ca se póta reesi cu candidatuulu nationalu din 1865 spt. d. Vincentiu Bogdanu. Dsa a promisú cá va lucrá din respecteri pentru candidatuulu nationalu V. B. dreptacea poporulu nostru crediú promisiunei protopopului si acceptá implinirea aceleia; inse preste puticnu timpu romanii cunoscura in trensulu pe contrariulu causei nóstre nationali, de óra-ce Dsa castigatu din partea lui Dániel, a devenitu cortesulu celu mai mare a lui D. si mergendu din satu in satu ca atare Petru de Amiens a capacitatu poporulu srbu, cá Dániel va esoperá in dieta pentru srbi dobandirea beserieceloru din comunele miste, si alte promisiuni false si ridiculóse.

Cu dorere debue se constatámu cá promisiunile aceste false avura resultatu favoritoriu lui Dániel, cáci srbii votara cu totii pentru D. S. afara de preotulu srbu din Cianadu rev. d. A. Putits si negociatoriulu N. Markovits, cari luara dreptu modelu solidaritatea romano-serbésca a deputatiloru nostri din dieta. Cu ei a votatu si mare parte a srbiloru din Cianadu, pentru candidatuulu nostru.

Diu'a de 17 aug. a sositu. O multime de poporu nisuiá catra loculu de alegere. Partidele conveniindu la loculu determinatu, presiedintele comitetului se urcá pre o mésa in modiloculu multimei, si descriindu aptivitatea si portarea repausatalui ablegatu provocá poporulu, se-si candideze ablegatu. Multimea erupse a strigá numele cunoscutiloru trei candidati adeca: Bogdanu, Szalay si Dániel. Dupa acés'te s'au alesu barbatii de incredere, din partea romaniloru dnii protopopi V. Sierbanu si G. Orosu, si pre la 10 óre demanéti'a s'a purcesu la votare. Romanii au votatu cu totii pentru candidatuulu nationalu afara de putieni renegati.

Candu s'a inceputu prim'a votare, partid'a lui Szalay s'a veditu in minoritate si a datu mana de infratire cu partid'a lui Bogdanu promitiendu-i, cá la a d'oa votare vor fi cu totii pentru Bogdanu; La prim'a votare a avutu Dániel 460, Bogdanu 281, si Szalay 225 de voturi, deci neajungendu nici unulu numerulu recerutu, s'a purcesu la a d'oa votisare. Óntusiasmulu la unirea celoru dóue partide Szalay-Bogdaniane si ajungea culmea, cáci acum se tie nea de securá reesirea lui Bogdanu. Nemtii din Cianadu inca au votatu pentru Bogdanu.

Dupa acés'ta unire acceptamu cu o sperantia firma reesirea nóstra; inse dorere, cá nemtii cu totii, si putieni magiari din locu, condusi la a d'oa votisare de cortesii lui Dániel, ne parasira, si asié reesi Dániel cu 499 de voturi contra 346 alui Bogdanu.

Ni remane mangaierea cá candidandu noi unu barbatu zelosu, amu datu dovéda lumei cá ne interesámu de caus'a nóstra nationala. Pe di ce merge totu ne mai intarimu moralicesco, si acés'ta impregiurare pune fundamentu la unu capitalu, ce va aduce cu timpulu interese intregei natiuni.

Aradu, 18 augustu 1867.

(Lupte politice, — amortire, — contielegere — de sila, — amagiri, — sub umbr'a arborelulu dreptului istoricu, — asociatiunea aradanu.) Luptele politice — nationale pare cá au incetatu la noi, dóra si aceste au datina se tiena „sesonulu (partea de anu) mortu,“ ce-lu tie ne si diplomati'a in acés'tu timpu de regula seracu de eveniminte mari si interesante. — Animele cerbiceóse si amarite se vedu impacate — pana nu sciu candu, — romanii si magiarii din acés'tu comitatu se vedu in o contielegere, dar cumca catu timpu va tie ne acés'ta contielegere fortiatu? — se póte scí si fara ca se aiba cineva darulu profetiei mai nalte; — o destulu se vedemu cá acea cordialitate nu e basata pe o convingere curata, nu e nutrita de o cordialitate sincera, si dieu fórté s'ar insielá celu ce ar cugetá, cumca acea contielegere, nascuta prin oportunitate, ar avé base solide si prin urmare cá acea prefacere — numind'o cu numele seu adevératu — ar fi salutaru atatu pentru romani, catu si pentru magiari.

Noi abunaséma dorimu contielegerea nationalitatiloru, dar totu de odata nu ni negámu aceea convingere, cumca contielegere adevérata, contielegere sincera si fara de neci o reserva tendentiós'a, numai intre acele parti póte se exista, cari desbracandu-se de tóte superstitiunile si tendintiele egoistice, din tóta convingerea si cu tóta iubirea dau mana de fratieta, pentru ca impreuna luptandu-se pe terenulu egalitateri se esopereze victori'a — libertatei.

Pana candu inse „giurstarile“ séu inclinatiunile egoistice nu permitu realizarea conditiunei sine qua non a fratietai, — pana candu nu se pune in vigóre egal'a indreptatire, nici cá póte fi vorba de contielegere sincera, — si la acés'ta credu cá nu e de lipsa ca se mai facemu comentariu.

Asié dara, pana candu nu se va esecutá egal'a indreptatire, intre nationalitatile conlocutórie numai o contielegere de oportunitate póte ca se exista, acés'ta inse scimu bino cá e pré espusa schimbariloru, cáci ea trebuie acomodata mare parte dupa variatiunile intereseloru private si particulare.

Prin acés'ta apoi firesce cá fiecare parte cauta se amagéscá pre ceea lalta, si asié pré naturalminte — ambele devinu amagite.

Spre a nu suferi nici o indoiéla in privinti'a adevérului celoru premise, e destulu a amintí numai cate-va date cari se referescu la acés'ta contielegere fortiatu.

Magiarii de aici adeca, fiindu ei la putere, pentru ca se nu pré fie conturbati si dóra restornati din tronulu poterii loru, sciindu bine cá ce dórescu romanii, neincetatu li-a promisú cate tóte, egalitate, fratieta si libertate, — apoi si in diu'a acés'ta totu cu acés'te se falescu; romanii inse dieu, nu pré au ocaziune a vedé acea fratieta, egalitate si libertate in alta forma, de catu in pré cunoscut'a forma indatinata si usitata acuma in tóta tiér'a de candu domnesce si e in vigóre sistem'a presinte a guvernareii.

Pre bas'a acestoru principie salutarie, limb'a romana in comitatulu acés'ta e suferita pana la beneplacitulu — solgabraiorum et tablabiraiorum, — causele romane, insinuate in limb'a romana la tribunalele de aici, se petractéza adeca si romanesce, dar mai nainte magiariesce, aterna adeca mai alesu de la acea cá tribunalulu respectivu cu dat'a ocaziune — in te despuseiune se afla.

Romanii vedu bine cá acés'ta egala indreptatire a limbéi romane nu pré convine cu dorintiele si drepturile natiunei romane, dar sciindu bine si aceea, cá póte fi — si mai reu, de catu cum e, n'au alta ce face, de catu se inchida ochii si se se prefaca cá nu vedu acea indreptatire frumós'a (?) — cáci precum intielesei de la unu barbatu pré stimatu de aici, romanii se temu, ca se aduca caus'a limbéi in adunarea comitatensu, de óra-ce fiindu comitetulu de majoritate magiara, pré lesne se póte ba abunaséma cá se va decide cumca — in acés'tu comitatu romanesco numai limb'a magiara se se póta intrebuintá in cele oficióse (vedi Carasiulu si Chioarulu, desl' in acés'to comitate romanii sunt bine reprezentati in comitete) si atunci — dieu, ar fi pace si de fratieta frumós'a ce existe acuma intre romanii si magiarii din acés'tu comitatu.

Éta dara bas'a solida (?) a acestei contielegeri intortocate!

Lasandu desvoltatiunea acestei contielegeri in liber'a sa voia, se trecemu astadata la altele cari ne intereséza dóra mai de aprópe si cari inca potu serví de coloritu la starea nóstra nationala, adumbrita de arborele tufosu si crenurosulu alu dreptului istoricu.

Scimu cá Asociatiunea nationala romana din Aradu in adunarea sa generala din an. 1864 si-a modificatu statutele precum a cugetatú cá mai bine va poté corespunde maretului seu scopu, de a latí cultur'a poporala, si adeca intre altele a decisu si aceea, ca asociatiunea se tiena adunari ambulante precum tie ne si Asociatiunea Transilvaniei. Spre intarirea acestoru modificari corespundiatórie cerintiloru asociatiunei, s'au trimisu la locurile mai inalte, de unde inse s'au rentornatu cu privire la punctulu in privinti'a adunariloru ambulante cu aceea strafarmare, cá asociatiunea are se-si tiena adunarile sale in loculu resiedintiei sale, adeca se nu umble inócce — incolo, ca se descepte in poporulu romanu zelulu pentru cultura. — La acés'tu punctu s'a facutu la locurile mai nalte si acea observatiune, cá asociatiunile naturalistiloru, economiloru, mediciloru si alo altor'a, potu se tiena adunari ambulante, inse o asociatiune literaria nici candu. —

Se vede dara cá la locurile mai nalte n'au intielesu bino scopulu adevératu alu asociatiunei natiun. romane din Aradu, de óra-ce acés'ta neci de catu nu póte fi privita de o „societate literaria“ precum o numesce guvernulu, ci de unu institutu menitu pentru latirea culturei in poporulu romanu.

In legatura cu acés'ta mai amintescu si aceea, cá in dilele trecute au fostu aici solemnitati mari, de óra-ce reuniunile cantaretilorulu din tóta tiér'a si-au tienutu adunarea loru annuala aice, acés'te adunari in totu anulu se tie nu in alta parte a tierei, — adeca acestor'a li-e iertatu a tie ne adunari si intruniri ambulante. — Deci invetiatur'a e, cá: prin cantari (magiariesci) e iertatu se descepte spiritulu nationalu si gustulu spre cultura si arte, numai cu cuventulu (romanesco) nu e iertatu se descepte spiritulu nationalu si dorinti'a culturei in poporulu romanu. (Se sperámu cá Asociatiunea nu va lipsí a chiarificá guvernulu despre adevératu scopu alu ei, provocandu la statute, si guvernuulu nu va poté face esceptiune contra incuviintiarii. Red.)

Apropiandu-se tempulu pentru tienerea adunarei generale a asociatiunei nóstre, directiunea acestei asociatiuni face pregatirile cuvenite cu serguinti'a cuvenita si in curendu va defige si terminulu adunarei. —

Alta data mai multe va serié

Argus.

Romania.

Dupa scirile mai nóue M. Sa Domnulu a incredintiatu dlui Stefanu Golescu compunerea noului cabinetu.

„Romanulu“ publica petitiuni catra Domnitoriulu, trimise din Iasi, Vasluiu, Buzeu, Braila, Ploiesci sel. pentru remanerea dlui Ioanu Brateanu in ministeriu.

Amu spusu in nr. trecutu parerea nóstra cá retragerea dlui Brateanu nu este bine se se intemple acum cáci ar avé dóue consecintie daunóse, un'a pentru demnitatea guvernului romanu alt'a pentru caus'a ovreésc'a. Totu asié precepe si „Reform'a“ acés'tu evinémentu, dicendu intre altele:

Ministerulu Brateanu s'a retrasu, si tóta caus'a a fostu, dupa cum ne am informatu, deplorabilulu evenimentu din Galati, incurcatu acum si mai multu prin contrarietatea guvernului suzeranu alu Portii fara veriga, care a si numitu o comisiune internationala spre solutiunea acestei cestiuni mare si alarmante pentru cabinetele Gidanofile.

Ni se povestescu mistere si enigme in privinti'a roluriloru ce au jucatu nisee personagie insemnate pentru cestiunile curatu interne ale Romaniei autonome; ambitiunea inse si orgoliulu nostru nationalo respingu acele citatiuni, si ne face se protestámu cu energia contra unoru asemene asertiuni meschine, prin care se silescu nisee organe servile a asverli asupra venerabililoru persóne unu felu de ne'ncredere; pe catu timpu noi ne am obicinuitu a le stimá crediend cá lucrédia necurmatu pentru reorganisaerea si reconsolidarea patriei nóstre iubite.

Asemenea nu ni vine se credemu, dupa cum se afirma in petitiunile ce s'au inaintatu M. Sale, ca póte existe unu numeru de ómeni aici in tiér'a, fara iubire pentru tiér'a, fara credintia pentru institutiunile ei. Si déca este o opozitiune acé in tiér'a, nu credemu, cá o asemene opozitiune se voiésc'a lovirea Constitutiunei nóste si calcarea autonomiei Romane prin silit'a retragere a Ministeriulu Brateanu, pentru care s'au manifestatu atate simpathii viue din partea unui mare numeru de cetatieni si arendasi, cari cu dreptu cuventu socotu ministeriatulu seu ca o epoca de fericire pentru afacerile loru agricole intre densii ca posesori si tieranii, ca muncitori.

Da! o amu disu si o dicemu cu fruntea radicata! Nu suntemu guvernamentali, pentru cá Ministeriulu Brateanu nu a restabilitu, dupa promisiuna lui, Ecclesi'a Romana pre bazele ei stravechie, neclintite si independinte; dara candu este vorb'a despre Autonomi'a Patriei si de amesteculu strainului, fie si chiaru unu suzeranu séu Autocratu, detunámu contra celor'a cari ne violédia scump'a autonomia.

Ministerulu Brateanu trebuiá se stea neclintitu pana la convocarea Corporiloru legislative. Ast-felu noi cestia intielegemu politici'a cea mai sanetós'a, patriotica si cu totulu nesiovaita inaintea strainiloru. Alt-felu slaba sperantia pentru viitoru, ce-lu credemu ori si cum mai

suridiendu, mai satisfactoriu de catu trecutulu tristu si posomoritu.

Totu in acestu intielesu serie si diariulu „Perseveranti'a” in nr. 44, dicendu:

In cele din urma éca o crisa ministeriala, din caus'a influintelor esteriore, daca trebuie se credemu cele ce se dicu. Ori catu de vigurose ar fi fostu acele influentie, de ori unde ar fi venit, nu intielegemu schimbarea Ministeriului. Elu este responsabil si trebuie se accepte deschiderea Parlamentului, si so se retraga numai in urma unui votu de blamu séu de aprobatiune. Nu aprobamu schimbarea ministerului, caci, fiindu o cauza esterióra, d'amu, ca se dicu asiá, nasu strainiloru d'a se amestecá si mai multu in afacerile nóstre. Trebuie se inceteze odata aceste amestecuri cari lovescu in independenti'a statului Romanu. Apoi cari ar fi acei barbati cari ar primí se inlocuiesca unu cabinetu resturnatu prin influentia straina? Afia se-vor ei intre membrii opozitiunei? Ori cata mare dorintia ar avé pentru a mai luá frenelu guvernului, nu credemu cá vor primí: cu venirea lor la ministeru in asemecea cercustantia, si-vor dá senguri lovirea de mórte. — Dar membrii cabinetului actualu aflamu cá se retragu. Altii vor vení in locul lor, si acestia, nu potu se fie de catu numai si numai din partid'a liberala, caci, fatia cu influentia straina, trebuie se dicemu si noi: Ministerulu s'a schimbatu la fatia.

Economia.

Unu apelu catra delegatiunile imperiali pentru deslegarea cestiunilor pendinti finantiale.

Sub acestu titlu aparú in limb'a nemtiésca unu planu cum se scape Austria de detortii, facutu de d. Mihailu Niculitia. Multe capacitati finantiale si-au usatu popularitatea incercandu a deslegá asta cestiune, si e rara lun'a in care se nu apara macaru o brosiura séu veri unu planu in cutare fóia. Pana acum fura indaru straduintiele tuturor'a, incependu de la ministrii de finantie pana la planulu deputatului ung. Besze care voia se tiparésca 4000 de milióne bani in note, cu ipotec'a: — sunt averi pe teritoriulu monarchiei.

De planulu dlui Niculitia luamu si noi cunoscentia, parte cá nu ne pórtá pre la multe complicatiuni, parte cá e alu unui romanu. Nu vomu lipsi mai tardiu a spune pe scurtu si parerile ce vor aparé despre elu in publicitate straina.

Mai pre largu alta data, acum in putiene sire acestea: Autorulu considerandu cá Austria nu mai póte ureá contributiunile, éca cu imprumute nu se póte ajutá, recurge la altu medilocu si in combinatiunile sale purcede de la drumurile de feru.

Se soie cá in partea resaríténa a monarchiei parte s'au si proieptatu parte se vor proieptá cladirile mai multoru linii de cái ferate. Tóte aceste linii facu sum'a de 600 mile. Pentru cladirea acestoru mile, autorulu aréca cá pre langa o buna controla si economia, ajunge unu capitalu de 250 milióne de florini. Acestu capitalu s'ar emite in actiuni, si drumurile de feru odata cladite ar aduce venite in decursu de 12 ani catu s'ar destóce (limpedi, liquidá) actiunile si ar remané inca prisosu.

Acestu adeveru ni-lu aréca autorulu matematicesce, avendu in vedere drumulu de feru de la Tis'a. Éca demonstratiunea:

Drumulu de feru de la Tis'a (care n'are de catu 78 mile lungime si e restrinsu la comunicatiune locala neavendu legatura catra resaritu) in anulu 1867 dupa aretare oficiale au avutu unu venitu curatu de fl. v. a. 2,669.641. deci venitul curatu de la unu drumu de feru de 600 mile ar fi la anulu fl. v. a. 22,882.800. venitele in decursu de 12 ani facu sum'a fl. v. a. 274,593.600

Din asta suma s'ar acoperi capitalulu elocatu de 250 milióne fl. si ar remané unu prisosu de 24,393.600 fl. v. a.

Cu acestu prisosu si-face autorulu socót'a. De la anulu alu 12-le, drumulu nu mai are spese de acoperitu, deci totu venitul curatu (in fie-care anu, precum s'a spusu, preste 22³/₄ mil. fl.) e menitu solvirei detorielor statului,

si autorulu demustra cu numerii sei cá nainte de 40 de ani incéta detorierele.

Planulu are mai multe subtitule, dintre cari unulu tratéza despre subventiunarea fabricelor de feru, pentru ca industri'a indigena (industri'a si capitalulu strainu e eschisu) se póta produce cele de lipsa cu pretiulu aretat si socotitu. In altu titlu se tratéza despre modulu solvirei detorielor, unde pre langa interese in fie-care anu si procentu de amortisatiune, nefindu modu de scapatu fora de acést'a. Amortisatiunea se estinde la tóte detorierele, purcediendu din principiulu cá creditorulu nu póte pretinde de la detoriu mai multu de catu capitalulu.

VARIETATI.

Simeone Popu de Lemnea

profes. in gimn. romanu de Beiusiu

a repausatu in 7 iuliu, dupa ce aprópe dóce diecenie a servitu la altariulu Museloru, cu devotamentu si amóre rara. Repausatulu instruí junimea romana desclinitu studie matematice si fisice. Buouri'a lui crá numai progresulu natiunei si numerulu teneriloru ce-lu ascultau, caror'a soia se fie nu numai profesore iscusitu ei si bunu parinte in suaturi éca celoru mai seraci si in ajutórie. Mangaierea si-avea intru a numerá in fie care anu cate capete inteligente a potutu dá densulu natiunei. Remuneratiunea mea este — dicea fie iertatulu — cá neci despre unu invetiaceulu alu meu n'am auditu scire rea. La golea comuna, invetiaceii lui vor trebui se dica: Multis ille bonis flebilis occidit: Nulli flebilior, quam nobis! Fie-i tienin'a usióra!

— *Industria, cu venatulu.* Luamu notiia despre o intreprindere den Parisu, prin care se face specula pe pelea si viétia animaleloru rapitórie. Dlu Pertuiset, unu venatoriu de lei, face: „provocare catra venatorii curagiosi ai tuturoru natiunitatiloru, se mérga in Algeria se veneze lei, panteri si alte fiere dintre cele rapitórie”, sub conducerea lui. Acést'a intreprindere are statute de venatu: In fie-care septemanz se facu 2 góne mari, desclinitu numai pentru lei, cu 100—200 de gonitori din ace'a-si tíera. Venatorii vor fi postati in grupe cate 3, mai multi, ori mai putieni la unu locu; dlu Pertuiset inse se va postá totdeun'a senguru in loculu celu mai periculosu. Candu noptile voru fi favorabile se va vená si nóptea. De 2 ori in septemana se vor goní alte selbatécimi. Durat'a intreprinderii, cuprindiendu si caletori'a in celo si in deretru, nu va fi mai multu de 3 lune, neci mai putienu de 2¹/₂. Cine se va insinué, va fi insciintiatu despre diu'a purcederii cu 1 luna nainte. Intreprindatoriulu se deobléga a platí tóte spesele speditiunii cate cu 4500 franci de persóna. Fier'a ce va cadé va fi, dupa lege, a celuia ce a puscat'o. Unu comitetu va grigi si judecá tóte. Vor purcede den Marsili'a in lun'a venitoriului fauru.

— *Nefericire* mare se intemplá pe o cale ferate in Irlanda. O trasura se desbiná pe linia între Enniscorthy (cottulu Wexfort) si Bray (cottulu Wicklow) si locomotivulu (machina) cadid de pe o punte de lemne intr'o pescere cam de 100 pasi adunca, tragendu dupa sine si dóce vagóne cu caletori. Cea lalta parte a trasurei remase d'a supra. Dintre 100 caletori mori unulu in momentu, 2 dame morira mai tardiu in urmarea loviturilor, si alte 12 persóne suferira vatemari mai grele séu mai usióre.

— *Schindler a avutu audientia la imperatulu Napoleone.* „Wiener Tgbt” primisce urmatóri'a depesia: Salzburg, 22 august, 3¹/₂ óre dupa médiadi. Representantele suburbului (Vienei) Neubau, dlu I. Al. Schindler care petrece in Salzburg timpulu feriloru parlamentarie, primí eri in locuinti'a sa invitare se mérga la audientia la imperatulu Napoleone, pe la 2 óre dupa médi in ace'asi di. Imperatulu Napoleone intempliná pe deputatuluden senatulu imp. in salonu Maj. Sa erá in vestminte civile. Salutá pe dep. in limb'a nemtiésca si lu provocá se continue discursulu in limb'a francesca. Schindler se rogá se aiba voia a vorbi nemtiésce, caci Imperatulu cunósce acést'a limba. Napoleone replicá cá nu mai soie bine nemtiésce, éca Schindler respunse cá in casu de lipsa va intregi constructiunile in limb'a francesca. —

Discusulu ce acum urméza se tiemú in limb'a nemtiésca, esceptiunandu putiene sentintie francesce. Dupa putiene observatiuni personale, petrecerea imbracá caracteru politicu. Se atinse cestiunea de aliantia. Napoleone observá: am venit la Salzburg cu cea mai buna si amicabila intentinne cu Austria. Pe urma intrebá imperatulu despre stadiulu cestiunei de impacatiune cu Ungaria. Schindler respunse: „Trebuie ofertulu Ungariei se-lu dechiaru de pre nefavorabilu; dara in casulu celu mai reu va trebui se se primésca si acestu ofertu, firesce cá nu ca impacatiune, ci ca capitulatiune, pentru ca in sferistu se se castige o basa de pe care s'ar face cercare daca impacatiunea e emendabila.” Conversatiunea se abatú la cestiunea natiunitatiloru. In acést'a pivialta dise imperatulu: Intentiunile slaviloru le tienu de pre periculóse, ele amenintia patri'a Dtale. Veni in urma pe tapetu pusetiunea finantiala a Austriei. „Gratulezu tierii Dtale” — dise Napoleone — „cá so apuca cu atá'a energiá de zidirea cailoru ferate. Eu promitu a folosi tóta influentia mea pentru procurarea capitaleloru recerute la csecutarea proieptelor. Propasirea si cultur'a cauta se aiba cale libera si cea mai neteda este cea ferata.” Schindler respunse: „Seracirea mare a imperiului facu imbunetatierea materiala si economica a relatiuniloru de necesitate primara si pre urgenta.” Imperatulu Napoleone aplacidandu acést'a parere adause dicera frumósa si admirabila: „In tempulu nostru popórele nu se lasa a fi guvernate, fara ca ele se nu-si aiba interesele loru proprie.” Armat'a austriaca o aretá imp. capace spre desvoltare, si i predise prospectu frumosu. — Dupa aceste petrecere trecú la pusetiunea Francei. Imperatulu si sprimá parerea de reu cá adese ori intentiuni se crucisíeza si impedece prin influentie de rangulu 2-lea si 3-lea. In Messicu tóte au fostu calculate cu acuratétia pentru resultatu favorabilu; dara elu insusi s'a insielatu in messicani, si a primitu de seriósa dorintia loru dupa cultura si civilizatiune, pana ce messicani, pre cum se vedid mai tardiu, posedu tóte slabitiunile rasei spanice, esceptiunandu preferintiele ei. Discursulu éca-si se întórse la relatiunile Austriei. Napoleone laudá caracterulu opusetiunei parlamentarie din Austria, facendu-i si complimente mari. Concedutulu si relatiunile confesionalu nu se atinsera. Doi scriitori cu greu poteau se-si petreca mai departe, fara se nu-si aduca aminte de literatura si teatru. Imperatulu amintí despre productiunea dramei „Wildfeuer” din teatrulu de Salzburg. Schindler observá cá acést'a nu se numera între opurile cele mai stralucite din literatur'a teatrala. Napoleone replicá: cá a avutu bucuria, vedindu inca odata, dupa timpu lungu, o piesa nemtiésca. Atinse suvenirile den tenereti'a sa, din Augsburg, si vorbi cam nefavorabilu despre pusetiunea literaturii francesce. Asiá a duratu acestu discursu peste 1/2 óra. La fine dise Napoleone: „In Salzburg sum ocupatu si cu redigere,” sprimandu totdata si speranti'a d'a returná catu de curundu.

— *Timbrulu (scémp'la).* Diariulu oficiale de Buda-Pesta publica o ordinatiune a ministeriului de finantie catra tóte juridictiunile Ungariei si Transilvaniei pentru priveghianrea stricta a despusetiuniloru referitórie la timbru. Venitul din timbru a scadiutu fórté de la restituirea municipieloru, spre daun'a veniteloru publice unguresci. Fiindu cá diet'a a otaritu a sustiené timbrulu (stempel) deci ministrulu de finantie si-tiene de detorintia a castigá validitate acestei otariri.

— *Magistratulu de Oradea-Mare si Kossuth.* Dupa unu telegramu in „Hon”, magistratulu de Orade va esprime lui Kossuth parerea de reu cá nu vine a casa spre a fi patriei de ajutoriu in luptele constitutiunali.

— *Petitiune rara.* „Hon” pomenesce petitiunea unui Sam. Vaida sen. din Transilvania, asternuta Imperatesei, si cerendu a-lu numí directoru bunuriloru in Gödöllö. Petitiunea e motivata cu aceea cá respectivulu a facutu o pórtá triumfala la casa sa candu a fostu Imperatulu in Trni'a, in 1848 a patitu mari despoieri si averea remasa si-a impartit'o cu ostasii, apoi in 1859 inca nainte de Villafranca a suatuitu Imperatulu se se impace. Cu aceste merite si-a motivatu cererea.

— *„Pozor”* diurnalulu partitei natiunale croate, e suspinsu pentru durat'a de trei luni.

— *Beust* mai nainte de a merge la Salzburg cercá recreatiune in Gastein, unde i se

intemplá cá voindu a se cobóri de pre calu, cadid la pamentu primindu cateva loviture dar nepericulóse. Lumea n'are destula credulitate pentru minuni, caci altmintre foite dualistice ni-ar spune cá Beust a scapatu casí prin minune.

— *Sultanulu trimite daru* Mai. Sale Imperatulu Napoleone 13 cai arabiei, éca M. Sale Imperatulu Franciscu Iosifu, 11.

— *Corturarii caletori.* Ministeriulu ung. de interne a emis ordinatiune ca se impedece emigrarea tiganiloru corturari den unu satu intr'altulu. In acea ordinatiune se indetorescu diregatoriile se dee de lucru la astfelu de regimente de tigani, se trimita pe cei straini numai de catu in tíer'a lor, si se fie fórté precaute candu dau paspórtu tiganiloru din patria.

Respunsuri: Dlu Scariatu C. M. . . . a la Turnu-Severinu. In urmarea epistólei dtale de la 11 aug. n. Ti trimitemu fóia la Orsova (Post. rest.) De la noi se va trimite fórté regulatu; in casu se soiesca neregulatu, Te rogámu se reclamá in data.

On. red. „Piebeulu”: Am primitu numai unu ur. pana acum. — On. red. „Gaz. de Focsiani.” Fóia DVóstre nu ni venise lungu tempu, oredesamu cá ati incetatu, de aceea incetamusu si noi cu trimiterea. Acú Vi spedim regulatu, ve rogámu se faceti asidere. Dlu G. M. . . siu la Honorodulu m. Dlu S. ni a datu adres'a prin Abrud si noi astá am si spedatu fóia, candu ni voru sosi foile inderetru le vomu trimite, de acum nainte s'a corege adres'a. Adm.

Concursu.

La statiunea invetiatorésca din Sielou (Comitatulu Aradului) cu care sunt impreunatu urmatóriele emoluminte: 150 fl. v. a. — 20 cubule de gráu, — 10 cubulo de Cucurudiu, — 6 orgii de lemne de focu, — 20 magi de fenu, si cortelu liberu cu gradina de legume. —

Voitorii de a ocupá numit'a Statiune, sunt avisati recursele lor, instruate cu debuintiósele documinte, si adresate catra venerabilulu consistoriu diecesanu din Aradu; pana in finea lunei curinte, a le tranapune la subscriulu in Chitichazu. —

Datu in Chitichazu (Kétegyháza) 2 augustu 1867.

Petru Chirilescu m. p.,
protopresbit. Chisineului si
inspect. distr. scol.

Cursurile din 23 aug. 1867 a. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	52-60	52-75
„ „ contributiunali	58-50	58-70
„ „ nóue in argint	88-75	89-—
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	80-50	81-—
Cele natiunali cu 5% (jan.)	66-90	67-—
„ metalice cu 5%	57-20	57-30
„ „ maiu—nov.	59-40	59-60
„ „ 4 ¹ / ₂ % „	49-50	50-—
„ „ 4% „	44-—	44-25
„ „ 3% „	33-25	33-75
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	77-80	78-—
„ „ 1860 ¹ / ₂ in cele intregu	84-90	85-10
„ „ „ 1/2 separata	89-—	89-50
„ „ 4% din 1854	73-75	74-25
„ „ din 1839, 1/2	138-—	139-—
„ bancel de credit	126-50	127-—
„ societ. vapor. dunarene cu 4%	84-50	85-50
„ imprum. princip. Eszterházy a 40 fl.	94-—	97-—
„ „ Salm a 20	29-—	29-50
„ „ cont. Palfy a 20	24-75	25-25
„ „ princ. Clary a 20	24-—	25-—
„ „ cont. St. Genois a 20	23-25	23-75
„ „ princ. Windischgrätz a 20	17-—	18-—
„ „ cont. Waldstein a 20	18-50	19-50
„ „ „ Keglevich a 10	12-—	12-50
Obligatiuni desarscinate de pamentu:		
Cele din Ungaria	70-—	70-50
„ Banatul tem.	67-—	67-50
„ Bucovina	64-—	65-—
„ Transilvania	63-75	64-25
Actiuni:		
A bancei natiunali	689-—	691-—
„ de credit	182-60	182-80
„ „ scont	610-—	612-—
„ „ anglo-austriace	106-50	107-—
A societatei vapor. dunar.	488-—	490-—
„ „ Lloydulu	181-—	182-—
A drumulu ferat de nord	170-—	170-30
„ „ „ stat	239-—	239-20
„ „ „ apus (Ellisabeth)	140-—	140-50
„ „ „ sud	189-75	190-—
„ „ „ langa Tisza	147-—	147-—
„ „ „ Lemberg-Czernowitz	176-—	177-—
Bani:		
Galbenii imperatesci	5-96	5-97
Napoleon'd'ori	9-99	10-—
Friedrichsd'ori	10-42	10-47
Suverenii engl.	12-60	12-65
Imperialii rusesci	10-30	10-32
Argentulu	122-75	123-—